

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ 2) เปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของพนักงานสังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตนเองของพนักงานสังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประชากรที่ใช้คือ พนักงานสังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลวิจัย

ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาในการทำงาน 0-5 ปี และมีรายได้ต่อเดือน 0-15,000 บาท

ส่วนที่ 2 การพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ มีการพัฒนาตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความมีคุณธรรมและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงตนเอง ด้านความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน ด้านความใส่ใจในผลสำเร็จ ด้านความใส่ใจความต้องการของลูกค้า ด้านความใฝ่รู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านความใส่ใจความต้องการของลูกค้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เต็มใจในการรับฟังความต้องการของลูกค้า รองลงมาคือ ยินดีให้ความช่วยเหลือลูกค้าโดยไม่ต้องให้รางวัล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตอบคำถามลูกค้าได้ครบทุกข้อ

ด้านความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เน้นการทำงานเป็นทีม ไม่โดดเด่นเพียงคนเดียว รองลงมาคือ เต็มใจให้การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ประสบปัญหาในการให้บริการแก่ลูกค้า และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เข้าใจถึงความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน

ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีทักษะในการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์พื้นฐานของธนาคาร รองลงมาคือ สามารถจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญของลูกค้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างเป็นระบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถนำเสนอข้อมูลการปฏิบัติงานโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานผ่านแผนภูมิแท่ง กราฟ และวงกลมได้

ด้านความมีคุณธรรมและความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ไม่นำข้อมูลของลูกค้ามาเปิดเผย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ไม่สร้างภาระและปัญหาในการทำงานแก่เพื่อนร่วมงาน

ด้านความใส่ใจในผลสำเร็จโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในการปฏิบัติงานท่านจะแก้ไขปัญหาให้หมดไปโดยไม่ปล่อยทิ้งไว้ รองลงมาคือ รับรู้และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ และพันธกิจของธนาคาร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถเชื่อมโยงความคิดของท่านเข้ากับวิสัยทัศน์ของธนาคารได้

ด้านความใฝ่รู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ติดตามข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและนอกธนาคาร รองลงมาคือ หาความรู้เพิ่มเติมด้วยการศึกษาด้วยตัวเอง เช่น การอ่านตำรา การค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หาความรู้เพิ่มเติมด้วยการเข้าฝึกอบรมหลักสูตรต่าง

ด้านการปรับปรุงตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ยอมรับคำวิจารณ์จากผู้บังคับบัญชาเพื่อนำไปปรับปรุงตัวเอง รองลงมาคือ ยอมรับคำวิจารณ์จากเพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปปรับปรุงตัวเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทำงานกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศเพศชายมีการพัฒนาตนเองมากกว่าเพศหญิง

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ที่มีอายุ 51-60 ปี มีการพัฒนาตนเองมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี, 41-50 ปี และ 21-30 ปี ตามลำดับ

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ที่มีสถานภาพสมรสมีการพัฒนาตนเองมากกว่าสถานภาพโสด

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีการพัฒนาตนเองมากเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ที่มีระยะเวลาในการทำงาน 6-10 ปี มีการพัฒนาตนเองมากเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ 11-15 ปี, 16 ปีขึ้นไป และ 0-5 ปี ตามลำดับ

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท มีการพัฒนาตนเองมากเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ 30,001 บาทขึ้นไป และ 0-15,000 บาท

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาตนเอง

พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ มีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตนเอง ด้านจัดอบรมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มากที่สุด รองลงมาคือ การปรับตัวเพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลง คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมองค์กร การทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นส่วนรวม จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จัดอบรมการด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ มีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันในกลุ่ม และทักษะในการให้บริการด้วยความเป็นเลิศ

อภิปรายผล

1. พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ มีการพัฒนาตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้กำหนดสมรรถนะหลักของพนักงานทุกระดับชั้นให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งที่เป็นธนาคารเอกชนได้ ซึ่งที่ผ่านมาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการปฏิบัติงานเป็นอันดับ 1 เพราะธนาคารสังกัดหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อเป็นแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำให้กับเกษตรกรในพื้นที่ ต่อมาเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป

ธนาคารจึงมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดได้ท่ามกลางกระแสการแข่งขันทางธุรกิจธนาคารที่มีการแข่งขันสูงมาก จึงได้มีการขยายฐานลูกค้าไปยังกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือจากเกษตรกรมากขึ้น การพัฒนาตนเองของพนักงานจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอยู่รอดได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากพนักงานทุกคนในการมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และพัฒนาการให้บริการให้เป็นที่ถูกใจแก่ลูกค้า เพื่อรักษฐานลูกค้าเก่า และขยายฐานลูกค้าใหม่ อย่างครอบคลุมทุกอาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรพร สอนเสริม (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่า การพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับสูง

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการพัฒนาตนเองของพนักงานฝ่ายธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า

2.1 พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคาร และธุรกิจต่างประเทศ ที่มีเพศต่างกันมีการพัฒนาตนเองต่างกัน โดยเพศชายมีการพัฒนาตนเองมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าพนักงานเพศชายมีส่วนที่น้อยกว่าเพศหญิงมาก และสังคมไทยให้การยอมรับบทบาทของเพศชายมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นหากพนักงานชายมีความกระตือรือร้นในการทำงานก็จะส่งผลให้มีโอกาสก้าวหน้าได้ดีกว่าพนักงานหญิง ทำให้พนักงานชายมีการพัฒนาตนเองมากกว่าพนักงานหญิง

2.2 พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคาร และธุรกิจต่างประเทศ ที่มีอายุต่างกันมีการพัฒนาตนเองต่างกัน โดยพนักงานที่มีอายุ 51-60 ปี มีการพัฒนาตนเองมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นระดับหัวหน้างาน หรือพนักงานระดับอาวุโส จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านเพื่อให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ส่วนพนักงานที่มีอายุ 21-30 ปี มีการพัฒนาตนเองน้อยที่สุดนั้น เป็นเพราะว่าเป็นพนักงานที่ได้รับการบรรจุใหม่ และเพิ่งจบจากสถาบันการศึกษา ทำให้มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรพร สอนเสริม (2548) พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกันมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคาร และธุรกิจต่างประเทศ ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาตนเองต่างกัน โดยพนักงานที่มีสถานภาพสมรสมีการพัฒนาตนเองมากกว่าสถานภาพโสด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า พนักงานที่มีสถานภาพสมรส มีการรับผิดชอบทางด้านครอบครัวมากกว่าพนักงานสถานภาพโสด ทำให้ความรับผิดชอบในงานจึงมีสูงกว่า ซึ่งถ้าหากได้รับการพิจารณาความดีความชอบจาก

การปฏิบัติงานที่โดดเด่นก็จะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของครอบครัวด้วย ทำให้มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากกว่าพนักงาน โสดที่พอใจกับสิ่งที่ได้รับในปัจจุบัน และขาดความท้าทายในการทำงานสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรพร สอนเสริม (2548) พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอำนาจทรงประเสริฐ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคาร และธุรกิจต่างประเทศ ที่มีระยะเวลาในการทำงานต่างกันมีการพัฒนาตนเองต่างกัน โดยพนักงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีระดับการพัฒนาตนเองมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ที่ใฝ่รู้ศึกษาเพิ่มเติมจะเป็นบุคคลที่เปิดกว้างทางความคิด และมีความตื่นตัวในการทดลองสิ่งใหม่ ๆ ทำให้มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ที่อาจคิดว่าการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่สูงขึ้นอาจไม่ส่งผลต่อการได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ทำให้มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของอำนาจทรงประเสริฐ (2552) พบว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคาร และธุรกิจต่างประเทศ ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาตนเองต่างกัน โดยพนักงานที่มีรายได้ระหว่าง 15,001-30,000 บาทมีการพัฒนาตนเองมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเป็นพนักงานระดับกลางที่มีความตื่นตัวในการทำงาน และมีภาระความรับผิดชอบงานสูง การพัฒนาตนเองที่โดดเด่นจะส่งผลต่อการได้รับการพิจารณาเลื่อนระดับที่สูงขึ้น ทำให้มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ซึ่งแตกต่างกับพนักงานที่ระดับเงินเดือน 0-15,000 บาท ซึ่งเป็นกลุ่มพนักงานระดับปฏิบัติการที่เพิ่งได้รับการบรรจุเข้าทำงาน ทำให้มีความมั่นใจถึงความรู้ความสามารถที่เรียนมาส่งผลให้มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความมีคุณธรรมและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงตนเอง ด้านความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน

ด้านความใส่ใจในผลสำเร็จ ด้านความใส่ใจความต้องการของลูกค้า ด้านความใฝ่รู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาตนเอง พบว่า พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และ รายได้ต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรจัดอบรมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มพูนทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ทุกระดับ โดยแบ่งการอบรมเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรพื้นฐาน และหลักสูตรเชี่ยวชาญ เพื่อให้พนักงานที่มีความสามารถต่างกันได้เลือกเข้าอบรมในหลักสูตรที่เหมาะสมกับตัวเอง
2. ฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรสร้างความตื่นตัวกับการปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงแก่พนักงานธนาคาร
3. พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ควรยึดถือคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมองค์การให้คงไว้ดังเช่นปัจจุบัน และเน้น การทำงานเป็นทีมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านความใส่ใจความต้องการของลูกค้า พนักงานทุกระดับควรมีการพัฒนาทักษะในการตอบคำถามลูกค้าได้ครบทุกข้อ
2. ด้านความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน พนักงานทุกคนควรเข้าใจถึงความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน ไม่กล่าวร้ายเรื่องส่วนตัวของกันและกัน
3. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ธนาคารควรจัดการฝึกอบรมด้านสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานทุกคนสามารถนำเสนอข้อมูลการปฏิบัติงานโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานผ่านแผนภูมิแท่ง กราฟ และวงกลมได้
4. ด้านความมีคุณธรรมและความรับผิดชอบ พนักงานทุกคนควรปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองอย่างสุดความสามารถ ทุ้มเทในการทำงาน ไม่สร้างภาระและปัญหาในการทำงานแก่เพื่อนร่วมงาน
5. ด้านความใส่ใจในผลสำเร็จ พนักงานควรปรับความคิดของตนเองให้สามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับวิสัยทัศน์ของธนาคารได้
6. ด้านความใฝ่รู้ พนักงานควรรหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการเข้าฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ

7. ด้านการปรับปรุงตนเอง พนักงานควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ทำงานกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการนำมาวางแผนการพัฒนาตนเองของพนักงาน
2. ควรศึกษาปัจจัยจูงใจในการพัฒนาตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองกับความสำเร็จในการดำเนินงานของสังกัดฝ่ายการธนาคารและธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร